

L'Est truca a la porta

La cursa per la plena integració dels països ex-comunistes al circuit occidental ja ha començat. Europa de l'Est diu que està preparada per afrontar els reptes del capitalisme vuit anys després de la caiguda del mur de Berlín. Estan disposats a tot per entrar a l'OTAN.

Letònia, la república bàltica, compleix els criteris de convergència de Maastricht, segons el seu ministre d'Afers Estrangers: 7% d'atur, 1997 sense dèficit pressupostari, 10% d'inflació i l'any que ve ja no hi haurà res per privatitzar. A Hongria, després de dos anys d'un duríssim pla d'austeritat, l'atur baixa del 10% i el PIB creixerà enguany en 2,5 punts. La República Txeca ha destinat en el pressupost de 1997 prop de mil milions de dòlars per reformar l'exèrcit...

Europa de l'Est es prepara per incorporar-se al circuit occidental. La població dels països ex-comunistes està disposada a tots els sacrificis que calgui per entrar abans que ningú en l'òrbita dels països que ja gaudeixen d'un espai econòmic sense fronteres i aviat d'una moneda única. És per aquesta raó que els hongaresos accepten un sou mitjà de menys de 35.000 pessetes i una jubilació de 20.000, amb una inflació que supera el 20%. Els sindicats txecs aguanten la retallada pressupostària d'urgència de més de 300 mil milions de pessetes que el govern de Vaclav Klaus va decretar el passat mes d'abril i la congelació dels salaris públics. Mentrestant, Romania gasta el 2,8% del pressupost en Defensa i ha participat amb èxit en totes les intervencions militars que Occident li ha proposat: Albània, Angola i Bòsnia.

La cimera de Madrid és la penúltima oportunitat que tenen per entrar definitivament en un dels clubs més selectes d'Occident. Molts polonesos encara recorden els canvis fronterers que ha viscut aquest país durant el segle XX, tropes estrangeres desfilant sempre

sota la por d'una intervenció russa o alemanya. Per a Polònia, l'OTAN és la millor garantia d'estabilitat política i militar. Per a la República Txeca, en canvi, l'entrada a l'OTAN és sobretot la reivindicació històrica d'un occidentalisme latent des de la Primavera de Praga, apagat pels tancs soviètics.

L'entrada a l'Aliança, però, no té a veure només amb l'historial occidentalista de cada candidat. Els països bàltics, per exemple, ofereixen els petits exèrcits regulars d'Estònia, Letònia i Lituània i una cotitzada posició estratègica, per-

agressió al seu espai vital l'arribada de tropes occidentals fins les seves fronteres. Occident respectarà ara per ara la voluntat de Rússia, tot i que el mes d'agost disset vaixells de guerra nord-americans, turcs, romanesos i ucraïnesos maniobraran a la península de Crimea en el context de l'Associació per la Pau, un succedani de l'OTAN que inclou nombrosos països de l'Est.

"NATO or tomato?" "L'OTAN no és cap fons de beques". La secretària d'Estat nord-americana, Madeleine Albright, tancava d'aquesta manera tan contundent la porta a noves incorporacions de països de l'Est: "Aquí es ve amb els deures fets". I és que el debat sobre l'ampliació de l'organització atlàntica a l'Est d'Europa no és vist només des d'un punt de vista estratègic o polític. Els nord-americans calculen que l'expansió de l'Aliança a tres països només (República Txeca, Romania i Hongria) costarà en els propers dotze anys un mínim de 35 mil milions de dòlars, dels quals una bona part els haurà de pagar els EUA. Clinton tindrà problemes per convèncer un Congrés dominat pels republicans perquè ratifiqui l'ampliació, tot i que l'expansió a l'Est d'Europa de l'OTAN va ser l'únic compromís concret en matèria exterior adoptat per Clinton durant l'última campanya electoral. Aleshores volia guanyar els vots de les importants comunitats polonesa i txeca; ara haurà de convèncer una opinió pública reticent a pagar un preu tan alt pel que creuen que és una altra inhibició dels europeus. El *Washington Post* publicava fa unes setmanes que potser caldria buscar fórmules alternatives al fi-

**L'opinió pública
dels EUA és
reticent a
l'ampliació a l'est
perquè ho
considera una
inhibició de la UE.**

què són la porta de Rússia a través del mar Bàltic. La candidatura d'Eslovènia, d'altra banda, uniria una eventual Hongria integrada a l'OTAN amb la resta del bloc europeu de l'organització atlàntica. Finalment, però, allò que l'OTAN busca en els candidats és una provada estabilitat política, una economia pròspera i, sobretot, que la seva incorporació no desperti els recels de Moscou.

L'ós rus ja ha vetat l'entrada a l'OTAN de les repúbliques ex-soviètiques perquè consideraria una

Cimera OTAN-Rússia a París el passat mes de maig. Moscou ha vetat la incorporació a l'OTAN de les repúbliques ex-soviètiques.

nançament públic de l'expansió de l'OTAN. Al *New York Times* un columnista culpava els europeus de la innecessària —deia— ampliació: "Els països ex-comunistes el que realment volen és integrar-se a la Unió Europea i, com que els europeus occidentals no volen haver-los de comprar els tomàquets a més baix preu, prefereixen —això sí— integrar-los a l'Aliança. OTAN o tomàquets? NATO or tomato?"

Una alta per al segle XXI. Per a alguns analistes, l'actitud de Rússia és la d'una antiga potència que encara no vol adonar-se del seu paper real en el món de la postguerra freda. De fet, la contestació contrària a l'expansió atlantista va més enllà de l'entorn de Ieltsin i ha estat assumida pels líders nacionalistes i ex-comunistes. D'aquesta manera, l'Acta Fundacional OTAN-Rússia apareix com un document poc realista, ja que situa l'antiga potència soviètica per damunt del seu paper en el nou ordre mundial. A canvi, la signatura d'aquesta renovada alta de cara al segle que ve estabilitza la situació al territori de l'antiga URSS.

Altres fonts, però, creuen que les reticències russes no s'expliquen solament per l'actitud d'una potència que no admet la seva nova con-

dició. Com s'explica, si no, el realisme polític de Rússia quan signa un tractat amb la veïna Ucraïna tot i que això, finalment, significava reconèixer-li la condició de nació diferenciada? Aquests analistes creuen que a Rússia el que realment li fa por és una eventual pèrdua d'influència econòmica a la zona. Fins ara, empreses monopolistes russes com Transneft o Gazprom són les que proveeixen tot l'Est de recursos energètics. El gas, de Sibèria, o el petroli de l'Azerbaitjan, que ha de passar per territori rus per ser comercialitzat a la mar Càspia, són dos dels productes que Rússia explota i que li proporcionen incalculables beneficis. Igualment, l'expansió de les màfies locals, animades per la jerarquia política de Moscou, perilla a mig termini. Sobretot si Occident entra a la zona i vol posar fi a la insòlita situació monopolística de Gazprom o posa ordre en unes màfies locals que ara com ara ho poden tot. I és que l'aterratge de l'OTAN a l'Est va més enllà d'una associació militar; és el primer pas per l'establiment de relacions comercials futures, en una nova àrea d'un mercat potencial de més de 120 milions de persones.

Antoni Cruaños

Benvingut, mister Solana

Cinquanta anys després del Pla Marshall, l'OTAN commemora a la cimera de Madrid l'esperit de cooperació entre nord-americans i europeus que es va encetar amb aquell pla de recuperació de la postguerra. Ara, el secretari general de l'organització, Javier Solana, pretén reprendre l'esperit del Pla Marshall per a l'Europa de l'Est. Així, l'ordre del dia de la cimera inclou el desenvolupament de l'Associació per la Pau, l'acord signat amb Rússia, l'establiment de relacions amb Ucraïna, i l'acceptació de candidatures per a l'expansió de l'OTAN cap a l'Est.

En aquest últim punt, els Estats Units advoquen per una ampliació reduïda a la República Txeca, Polònia i Hongria, mentre que França i Alemanya defensen les candidatures de Romania i Eslovènia. Res no està decidit del tot, ja que el president nord-americà encara no ha pres una decisió final. La cimera de Madrid tindrà la darrera paraula i podria acabar amb una solució de consens, com la que defensava Robin Cook, ministre d'Afers Estrangers britànic, que proposava l'entrada dels tres candidats acceptats pels EUA, més Eslovènia. De totes maneres, Madrid obrirà les portes a l'ampliació a l'Est de l'OTAN i l'entrada de nous membres es tornarà a plantejar a mig termini. A. C.